

ANALIZA UTILIZĂRII SERVICIILOR SPITALICEȘTI DE CĂTRE VÂRSTNICI, ÎN ROMÂNIA, LA NIVELUL ANULUI 2019

Dr. Carmen SASU¹, cercetător științific, medic primar SPM

Dr. Marius CIUTAN¹, cercetător științific, medic primar SPM

Dr. Simona MUȘAT¹, medic specialist boli infecțioase

¹ Școala Națională de Sănătate Publică, Management și Perfecționare în Domeniul Sanitar, București, România

INTRODUCERE

Fenomenul îmbătrânirii populației este aspectul demografic cu care se confruntă, de o bună perioadă de timp, mai ales țările dezvoltate economic, dar care devine din ce în ce mai vizibil, inclusiv în țările mai puțin dezvoltate. Astfel, în anul 2017 populația de peste 60 de ani număra 962 milioane persoane, de două ori mai mult față de anul 1980, până în anul 2050 așteptându-se o dublare a acestui număr, de asemenea până în anul 2030 se preconizează ca numărul vârstnicilor să-l depășească pe cel al copiilor sub 10 ani, iar până în 2050 pe cel al adolescenților și tinerilor 10-24 ani [1]. Două treimi din numărul actual al vârstnicilor se regăsesc în țările în curs de dezvoltare, numărul acestora crescând mai rapid decât în țările dezvoltate [1]. În Europa și America de Nord o persoană din 5 avea peste 60 de ani în anul 2017, iar în 2050 se preconizează ca în Europa ponderea vârstnicilor să fie de 35% din populație, față de 28% în America de Nord, 25% în America Latină, 24% în Asia, 23% în Oceania și 9% în Africa. [1]

În Europa, speranța de viață la naștere este în creștere de o bună perioadă de timp, aceasta a crescut în medie cu mai mult de 2 ani/deceniu, pentru ambele sexe, din 1960 încoace, fiind totuși mai mare în cazul femeilor. În cazul persoanelor vârstnice, speranța de viață la 65 de ani era în anul 2017 de 21,4 ani pentru femei și 18,1 ani pentru bărbați în Europa, comparativ cu speranța de viață la naștere la nivel mondial care era la 65 de ani de 15,1 ani pentru bărbați și 17,8 ani pentru femei [1].

Datele statistice arată faptul că la 1 ianuarie 2019 populația României era de 22,17 milioane persoane, din care vârstnicii, persoanele peste 65 de ani reprezentau 18,5 % din totalul rezidenților, din care 15,3% bărbați și 21,6% femei [2]. În Europa, raportul între ponderea tinerilor și cea a vârstnicilor s-a schimbat în anul 2005, vârstnicii reprezentând un procent mai mare comparativ cu tinerii (sub 15 ani), comparativ cu România unde schimbarea acestui raport s-a produs în anul 2009 [2]. Din punct de vedere al ponderii în cadrul categoriei vârstnicilor al celor două

îmbătrânirea populației reprezintă un fenomen cu o accentuată dinamică, ce reclamă o preocupare constantă a politicilor de sănătate în vederea luării celor mai eficiente și eficiente decizii pentru acest segment populațional. Nevoile de sănătate ale vârstnicilor prezintă multe particularități determinate de vârstă, iar evidențele privind modelele de utilizare a serviciilor spitalicești de către populația vârstnică poate sprijini procesul de luare a deciziei.

Scopul analizei a fost de a identifica principalele modele în utilizarea serviciilor spitalicești, prin analiza cauzelor de spitalizare și de deces intraspitalicesc la persoane vârstnice, peste 65 de ani, în România.

METODĂ. Baza de date DRGNational a fost investigată în scopul selectării episoadelor de spitalizare a vârstnicilor la nivelul anului 2019. Au fost incluse toate spitalele care au raportat date la nivel de pacient. Au fost extrase date despre diagnosticul principal și starea la externare, precum și alte variabile care au permis analiza caracteristicilor demografice.

necesită formularea de politici economice și de sănătate în concordanță cu nevoile vârstnicilor legate de protecția economică și socială a acestora, de servicii de sănătate specifice și îngrijire la domiciliu pentru persoanele cu dizabilități sau diferite forme de handicap, precum și a persoanelor în vârstă fără sprijin familial.

REZULTATE. Cele mai frecvente categorii majore de spitalizare care au necesitat internarea pacienților de peste 65 de ani au fost: bolile și tulburările sistemului circulator, bolile și tulburările ale sistemului musculo-scheletal și țesutului conjunctiv, bolile și tulburările sistemului nervos. Din rândul bolilor cardiovasculare cel mai frecvent, pacienții internați au prezentat insuficiență cardiacă congestivă, valvulopatii de tipul insuficienței mitrale sau hipertensiune arterială primară ca diagnostic principal de internare. Pattern-ul utilizării frecvente poate fi sintetizat astfel: femei cu vârstă medie de 77 ani, din mediul rural, ce au necesitat o durată medie de spitalizare de 8 zile, cei mai mulți pacienți fiind externați ca ameliorați, în timp ce o cincime au decedat.

Cele mai multe decese intraspitalicești au apărut la vârstnicii internați pentru boli și tulburări ale sistemului circulator (un sfert din total), bolile și tulburările sistemului nervos (circa o cincime) și bolile și tulburările sistemului respirator (peste o zecime din total). Pattern-ul vârstnicilor care au decedat în spital: vârsta medie de 78 ani, cei mai mulți au provenit din mediul urban, observându-se o ușoară preponderență a femeilor.

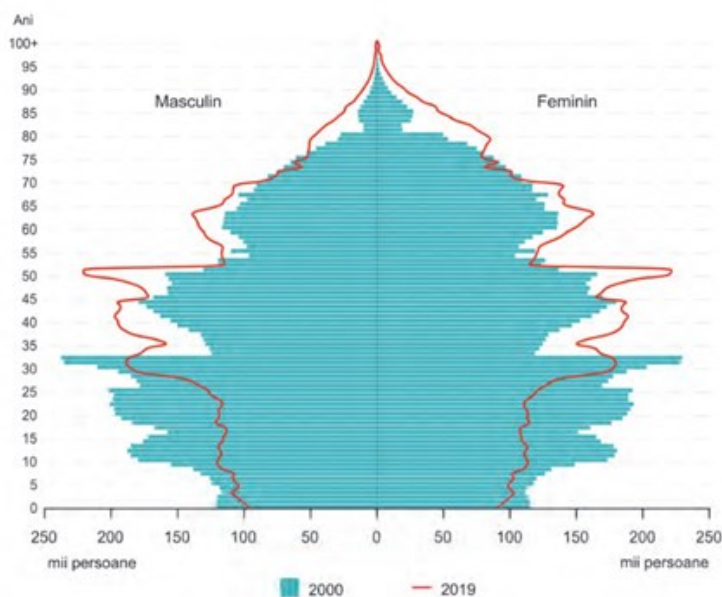
Din rândul bolilor cardiovasculare, cele mai frecvente decese au fost înregistrate la pacienții cu diagnostic principal: stopul cardiac nespecificat, insuficiența cardiacă congestivă, cardiomiopatia cu dilatație, dar și infarct miocardic acut, moartea cardiacă subită, sau insuficiența cardiacă. Pacienții decedați cu astfel de diagnostice au avut o vârstă medie de 78 ani, au predominat femeile, au provenit mai mult din mediul urban și au fost internați în medie 11 zile.

CONCLUZII. Analiza aprofundată a activității spitalicești trebuie să furnizeze o imagine de ansamblu, dar în același timp și o imagine comparativă a cauzelor de spitalizare și de deces intraspitalicesc pe categoriile mari de vârstă (copii, adulți, vârstnici). Deciziile privind alocarea resurselor și utilizarea acestora la nivelul sectorului spitalicesc trebuie să fie sprijinite de evidențe valide, actualizate, și cu luarea în considerație a particularităților în utilizarea serviciilor spitalicești de către categoriile majore de vârstă.

Cuvinte cheie: activitate spitalicească, utilizare, vârstnici, România

sexe, femeile predomină, vârsta medie a femeilor fiind cu 3,2 ani mai mare decât cea a bărbaților, același lucru înregistrându-se și pentru mediană, o creștere cu 0,7 ani în anul 2019 față de 2017, creștere dublă față de media Uniunii Europene [2]. Piramida vârstelor pentru cele două sexe, anul 2019 față de anul 2000, este prezentată în figura 1. Populația rurală a înregistrat o îmbătrânire mai accentuată comparativ cu cea de la oraș. La fenomenul îmbătrânirii din cauza scăderii natalității se adaugă fenomenul emigrației, care a cunoscut proporții importante o data cu aderarea României la Uniunea Europeană [2].

Figura 1

Sursa: INS, Cercetarea statistică privind populația după domiciliu. Notă: p – pentru anul 2019 datele sunt provizorii

Fenomenul scăderii continue a populației din țara noastră este prognozat de către Eurostat, care estimează populația României pentru anul 2100 la o valoare de 13,3 milioane locuitori, vârstnicii fiind în număr crescut, creșterea înregistrată - de la 3,6 milioane în anul 2018 la 4,3 milioane în anul 2100 [2].

Referitor la aspectele medicale, conform Eurostat, la nivel European, aproximativ trei sferturi dintre vârstnici prezintă probleme cronice de sănătate, în anul 2017, 57% dintre persoanele între 65-74 de ani și 67% dintre cei între 75-84 de ani au declarat astfel de probleme [3]. Utilizarea serviciilor de sănătate este frecventă în rândul acestora, în anul 2017, 86,5 % dintre vârstnicii între 65-74 ani și 91,8 % dintre cei peste 75 ani au declarat consultul unui medic de medicină generală, în ultimele 12 luni, iar consultul unui chirurg a fost solicitat de 73,1% dintre cei peste 75 ani. Afecțiunile care au necesitat tratament în cazul vârstnicilor peste 75 ani, la nivelul anului 2014 au fost în principal hipertensiunea arterială (52%), boala artrozică (43,4%) și probleme ale spatelui (38,8%). Sexul feminin a fost afectat în măsură mai mare, în ceea ce privește afecțiunile precum hipertensiunea arterială, artroză cu localizări la nivelul spatelui și gâtului și depresie, în timp ce sexul masculin a prezentat preponderant afecțiuni precum infarct miocardic, afecțiuni respiratorii și diabet. Și depresia a afectat o pondere mare a vârstnicilor, 6,5% dintre cei până în 75 de ani și 12,5% dintre cei peste această vârstă, iar femeile au prezentat în procent aproape dublu această boală (15% față de 8,8%), în majoritatea țărilor cu câteva excepții, una dintre fiind și România [3]. Din punct de vedere al solicitării asistenței medicale spitalicești, vârstnicii au avut o pondere a utilizării acestor servicii mult mai mare față de restul populației, persoanele peste 85 de ani având o pondere mai mare față de cea a persoanelor 65-74 de ani în toate țările cu excepția României. În anul 2017 prețul serviciilor medicale și listele de așteptare au prezentat principalele nemulțumiri legate de asistența

medicală pentru ambele sexe și toate grupele de vârstă, în special pentru femeile peste 75 de ani [3]. Dintre cele mai frecvente cauze de deces la această categorie de vârstă, la nivelul anului 2015 amintim: bolile aparatului cardiovascular (cea mai frecventă cauză peste 75 ani), cancerul (cea mai frecventă cauză de deces între 55-74 ani), bolile aparatului respirator, afecțiuni psihice, boli ale sistemului nervos și organelor de simț și boli ale aparatului digestiv. Decesul în urma unei afecțiuni cardiovasculare a afectat mai mult femeile (42,4%), în timp ce de cancer au murit mai mult vârstnicii bărbați (27,7% versus 18,9% femei). [3]

Fenomenul îmbătrânirii populației necesită formularea de politici economice și de sănătate în concordanță cu nevoile vârstnicilor legate de protecția economică și socială a acestora, de servicii de sănătate specifice și îngrijire la domiciliu pentru persoanele cu dizabilități sau diferite forme de handicap, precum și a persoanelor în vârstă fără sprijin familial.

Statistica prezentată induce nevoia unor analize la nivelul țărilor și regiunilor, astfel încât să fie posibilă adoptarea unor politici eficiente, care să conducă la dirijarea resurselor necesare îmbunătățirii vieții

acestui segment populațional sub toate aspectele, economic, medical, social, știut fiind faptul că vârstnicii reprezintă resurse umane extrem de valoroase, în virtutea experienței de viață și profesionale acumulate, experiență ce ar putea fi ușor canalizată spre educarea și formarea noilor generații. Școala Națională de Sănătate Publică, Management și Perfecționare în Domeniul Sanitar București a realizat un studiu retrospectiv care a vizat analiza principalelor cauze ce au determinat internarea populației vârstnice în spitalele din România în anul 2019, dar și principalele cauze de deces în rândul celor internați. În principal, cauzele medicale ale spitalizărilor, ca și cele soldate cu deces intraspitalicesc coincid cu cele menționate în literatura de specialitate.

OBIECTIV
Identificarea principalelor cauze de spitalizare și deces intraspitalicesc la persoane vârstnice, peste 65 de ani, în România, în anul 2019.

METODOLOGIE
Articolul de față are la bază un studiu descriptiv, retrospectiv, care a utilizat date din Baza de Date DRG Național, date raportate în regim de spitalizare continuă de către spitalele din România aflate în relație contractuală cu Casa Națională de Asigurări de Sănătate. În conformitate cu prevederile Ordinului. nr. 1782/576/2006 privind înregistrarea și raportarea statistică a pacienților care primesc servicii medicale în regim de spitalizare continuă și spitalizare de zi, cu completările și modificările ulterioare, SNSPMPDSB colectează și prelucrează setul minim de date la nivel de pacient pentru cazurile tratate în regim de spitalizare continuă și de zi.

Rezultatele obținute prin analiză uni și bivariată au vizat numărul episoadele de spitalizare și numărul deceselor spitalicești în rândul vârstnicilor (persoane peste 65 de ani), în România, în spitalele menționate anterior (internări în regim de spitalizare continuă), la

nivelul anului 2019. Datele au fost selectate utilizând clasificarea ICD-10-AM și clasificarea RO DRG v1 (<http://drg.ro/index.php?p=clasificaredrg>). Într-o primă etapă, selecția s-a făcut pe principalele categorii majore de diagnostic (CMD) ce se bazează, în general, pe un singur sistem al corpului sau etiologie care este asociată cu o anumită specialitate medicală: CMD 01 Boli și tulburări ale sistemului nervos, CMD 02 Boli și tulburări ale ochiului, CMD 03 Boli și tulburări ale urechii, nasului, gurii și gâtului, CMD 04 Boli și tulburări ale sistemului respirator, CMD 05 Boli și tulburări ale sistemului circulator, CMD 06 Boli și tulburări ale sistemului digestiv, CMD 07 Boli și tulburări ale sistemului hepatobiliar și ale pancreasului, CMD 08 Boli și tulburări ale sistemului musculo-scheletal și țesutului conjunctiv, CMD 09 Boli și tulburări ale pielii, țesutului subcutanat și sânului, CMD 10 Boli și tulburări endocrine, nutriționale și metabolice, CMD 11 Boli și tulburări ale rinichiului și tractului urinar, CMD 12 Boli și tulburări ale sistemului reproductiv masculin, CMD 13 Boli și tulburări ale sistemului reproductiv feminin, CMD 16 Boli și tulburări ale sângelui și organelor hematopoietice și tulburări imunologice, CMD 17 Tulburări neoplazice (hematologice și neoplasme solide), CMD 18 Boli infectioase și parazitare, CMD 19 Boli și tulburări mentale, CMD 20 Consum de alcool/droguri și tulburări mentale organice induse de alcool/droguri, CMD 21 Accidente, otrăviri și efecte toxice ale medicamentelor, CMD 22 Arsuri.

În vederea analizei (atât din punct de vedere al numărului de episoade de spitalizare, cât și al numărului de decese intraspitalicești la vârstnici), au fost selectate cele mai frecvente trei categorii majore de diagnostic. În etapa a doua, pe fiecare dintre aceste categorii s-a realizat analiza aprofundată, pe diagnosticul principal, reieșind cele mai frecvente patologii înregistrate în cadrul fiecărei clase majore de diagnostic anterior menționate. Rezultatele analizei aprofundate pentru ambele situații sunt prezentate la capitolul "Rezultate".

În conformitate cu prevederile Legii 190/2018 și ale Art. 13 din Regulamentul UE nr. 679/2016, datele cu caracter personal se șterg în momentul transmiterii către SNSPMPDSB, iar identificarea persoanelor în scopul analizei se face pe baza CNP criptat. Vârsta pacienților a fost calculată în ani împliniți, ca diferență între data internării și data nașterii.

Datele au fost procesate cu ajutorul programului software SQL Server Management Studio Express 2005, prelucrarea și analiza ulterioară s-a realizat folosind programele SPSS și Excel, interpretarea și prezentarea s-au realizat sub formă tabelară și grafică.

REZULTATE

Interpretarea datelor s-a realizat în raport cu o serie de variabile demografice ale pacienților vârstnici (sex, vârstă, mediu de rezidență) și caracteristici vizând episoadele de spitalizare (durata medie de spitalizare, rata mortalității intraspitalicești, starea la externare) înregistrate în anul 2019, în spitalele din România. S-a realizat analiza detali-

ată, rezultatele fiind prezentate în continuare pentru primele trei categorii majore de spitalizare a vârstnicilor (din punct de vedere al numărului de episoade de spitalizare), în anul 2019, anume - CMD 05 Boli și tulburări ale sistemului circulator, CMD 08 Boli și tulburări ale sistemului musculo-scheletal și țesutului conjunctiv și CMD 01 Boli și tulburări ale sistemului nervos și primele trei categorii majore de spitalizare (în ordinea descrescătoare a frecvenței de apariție) pentru care a fost înregistrat decesul pacientului în cursul episodului de spitalizare: CMD 05 Boli și tulburări ale sistemului circulator, CMD 01 Boli și tulburări ale sistemului nervos sau CMD 04 Boli și tulburări ale sistemului respirator.

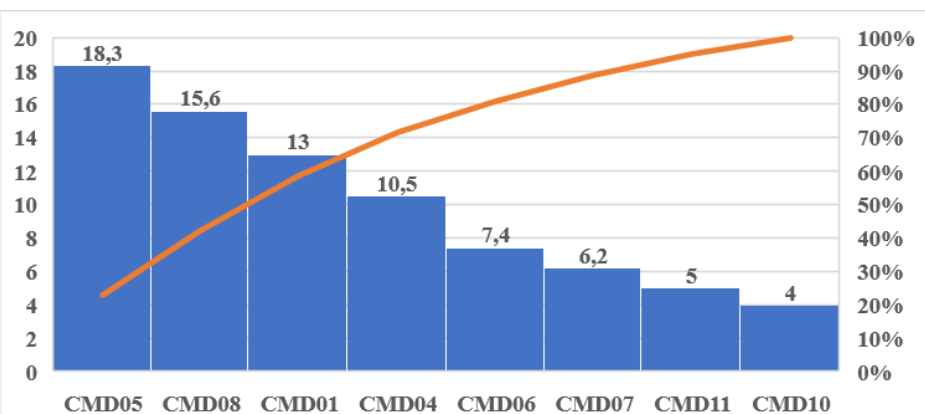
1. VOLUMUL ACTIVITĂȚII SPITALICEȘTI APRECIAT PRIN NUMĂRUL EPISOADELOR DE SPITALIZARE, ROMÂNIA, ANUL 2019

Circa 80% dintre episoadele de spitalizare în cazul persoanelor peste 65 de ani au avut, drept cauză principală, afecțiuni din următoarele 10 categorii, în ordine descrescătoare ale frecvenței de apariție: CMD 05 Boli și tulburări ale sistemului circulator, CMD 08 Boli și tulburări ale sistemului musculo-scheletal și țesutului conjunctiv, CMD 01 Boli și tulburări ale sistemului nervos, CMD 04 Boli și tulburări ale sistemului respirator, CMD 06 Boli și tulburări ale sistemului digestiv, CMD 07 Boli și tulburări ale sistemului hepatobiliar și ale pancreasului, CMD 11 Boli și tulburări ale rinichiului și tractului urinar, CMD 10 Boli și tulburări endocrine, nutriționale și metabolice.

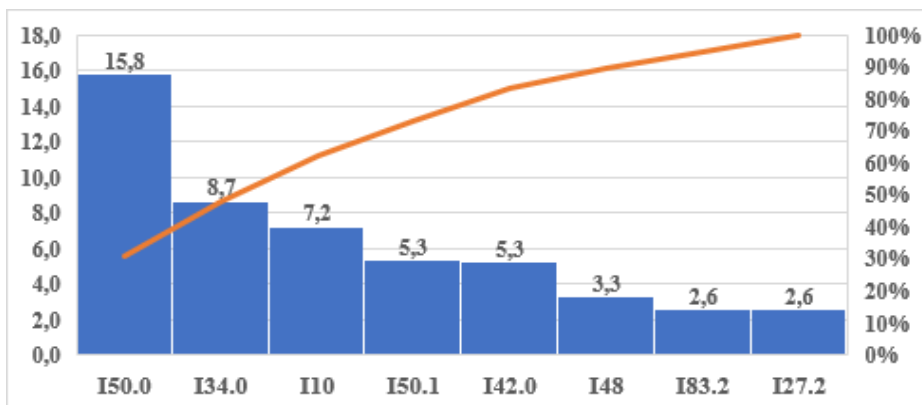
Aproape jumătate (47%) dintre episoadele de spitalizare, au avut drept cauză o afecțiune aparținând uneia din următoarele categorii majore de afecțiuni: bolile și tulburările sistemului circulator, bolile și tulburările sistemului musculo-scheletal și țesutului conjunctiv, bolile și tulburările sistemului nervos (grafic nr 1).

Ținând cont de frecvența de apariție s-a realizat analiza detaliată pe fiecare categorie în parte, analiza vizând cele mai frecvente cauze de internare. Vom prezenta în cele ce urmează analiza fiecăreia dintre primele trei cauze de spitalizare, în funcție de o serie de parametrii socio-demografici, precum, sexul pacientului, vârsta, mediul de rezidență al acestuia, dar și alți parametri precum starea la externare sau durata spitalizării.

Grafic nr. 1. Ponderea numărului de episoade de spitalizare, pe principalele categorii majore de spitalizare, în cazul persoanelor vârstnice, în România, în anul 2019

Grafic nr. 2. Cele mai frecvente diagnostice din categoria CMD5 Boli și tulburări ale sistemului circulator, în cazul persoanelor vârstnice, în România, în anul 2019

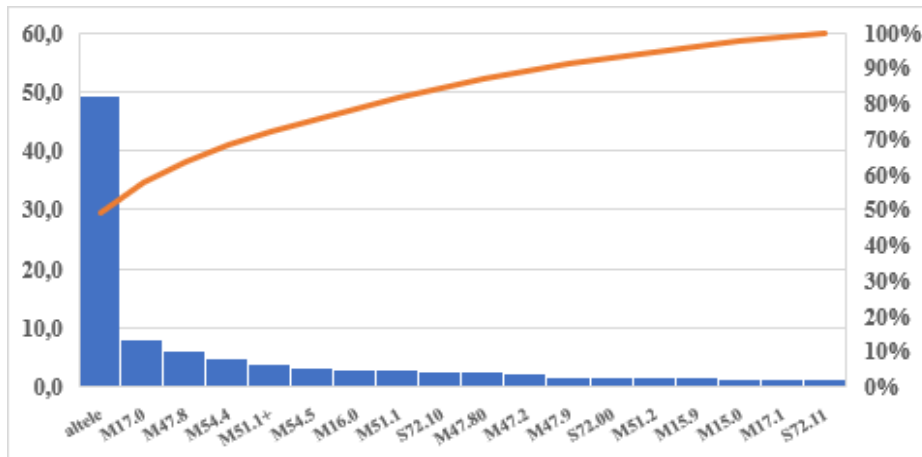
Durata medie a spitalizării prin aceste afecțiuni a fost de 8 zile, iar cea marea majoritate a pacienților s-au externat în stare ameliorată (91%). Episoadele de spitalizare soldate cu o agravare a stării de sănătate au reprezentat sub un procent mic din total (0,7%), iar decesele aproape o cincime din numărul total (4,7%).

1.2 Frecvența episoadelor de spitalizare a vârstnicilor, prin CMD 08 Boli și tulburări ale sistemului musculo-scheletal și țesutului conjunctiv, în România, la nivelul anului 2019

Din categoria Bolilor și tulburărilor sistemului musculo-scheletal și țesutului conjunctiv, primele 17 afecțiuni ce au determinat internări reprezintă mai mult de jumătate din totalul acestora. Cel mai bine reprezentate din punct de vedere al frecvenței de apariție sunt primele trei: M17.0 Gonartroză primară, bilaterală (8%), M47.8 Alte spondiloze cu radiculopatie, localizare nespecificată (6%) și M54.4 Lumbago cu sciatică (5%), restul având procente sub 5% - grafic nr. 3. Din rândul celorlalte afecțiuni musculo-scheletale ce au determinat episoade de internare frecvente amintim: tulburări ale discurilor intervertebrale, coxartroze sau fracturi femurale, spondiloze, poliartrite.

- *Caracteristici sociodemografice ale pacienților vârstnici spitalizați în anul 2019 pentru Boli și tulburări ale sistemului musculo-scheletal și țesutului conjunctiv*

Grafic nr. 3. Cele mai frecvente diagnostice din categoria CMD8 Boli și tulburări ale sistemului musculo-scheletal și țesutului conjunctiv, în cazul persoanelor vârstnice, în România, în anul 2019

1.1 Frecvența episoadelor de spitalizare a vârstnicilor, prin Boli și tulburări ale sistemului circulator, în România, la nivelul anului 2019

Mai mult de jumătate (51%) din totalul spitalizărilor intrate în categoria CMD5 Boli și tulburări ale sistemului circulator au fost reprezentate de către episoadele de internare determinate de afecțiuni cu următoarele coduri ICD10: I50.0 Insuficiența cardiacă congestivă (16%), I34.0 Insuficiența mitrală (valvă) (9%), I10 Hipertensiunea esențială (primară) (7%), I50.1 Insuficiența ventriculară stângă (5%), I42.0 Cardiomiopatia cu dilatație (5%), I48 Fibrilația atrială și flutter (3%), I83.2 Vene varicoase ale extremităților inferioare cu ulcerare și inflamație (3%), I27.2 Alte hipertensiuni pulmonare secundare (3%) – grafic nr. 2.

- *Caracteristici sociodemografice ale pacienților vârstnici spitalizați în anul 2019 prin Boli și tulburări ale sistemului circulator*

Cei mai mulți vârstnici internați în anul 2019 cu afecțiuni cardiovasculare încadrate în CMD 5 au provenit din rândul femeilor (57%), pacienții spitalizați având o vârstă medie de 77 ani și provenind preponderent din mediul rural (51%).

- *Caracteristici legate de episoadele de spitalizare ale pacienților vârstnici spitalizați în anul 2019 prin boli și tulburări ale sistemului circulator*

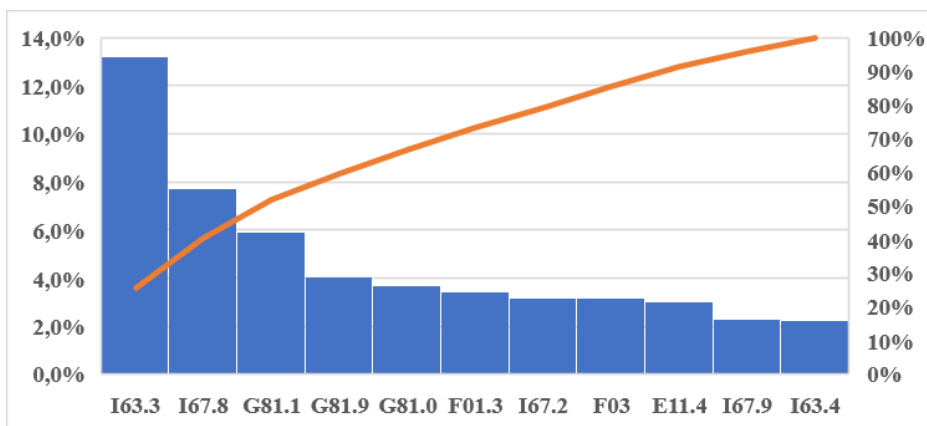
Din cauza acestei categorii de afecțiuni au fost spitalizați de trei ori mai mult femeile comparativ cu bărbații (76% față de 24%), provenind în ponderi asemănătoare din ambele medii de rezidență, vârsta medie a pacienților fiind de 70 ani.

- *Caracteristici legate de episoadele de spitalizare ale pacienților vârstnici spitalizați în anul 2019 pentru Boli și tulburări ale sistemului musculo-scheletal și țesutului conjunctiv*

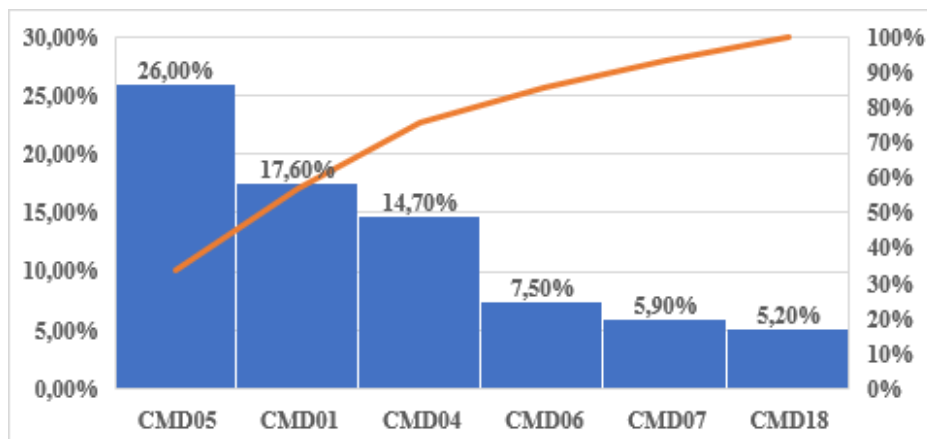
Durata medie a spitalizării prin aceste afecțiuni a fost de 11 zile, iar marea majoritate a pacienților s-a externat în stare ameliorată (96,5%). Un număr extrem de mic dintre episoadele de spitalizare, sub 1% s-au soldat cu agravarea stării de sănătate (18 episoade) sau chiar deces (2 episoade).

1.3 Frecvența episoadelor de spitalizare a vârstnicilor, prin CMD 01 Boli și tulburări ale sistemului nervos, în România, la nivelul anului 2019 Din clasa CMD 01 Boli și tulburări ale sistemului nervos, primele 11 diagnostice ca frecvență de apariție în rândul episoadelor de spitalizare a vârstnicilor în anul 2019, au reprezentat mai mult de jumătate din totalul spitalizărilor (52%). Pe primele trei locuri

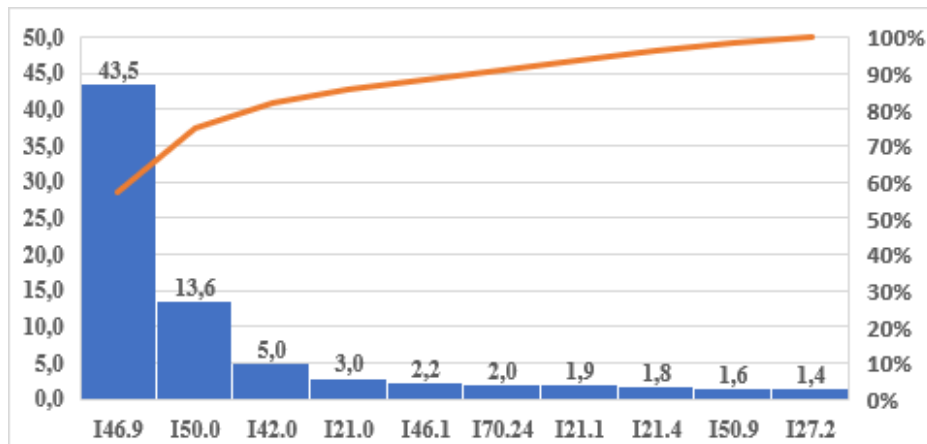
Grafic nr. 4. Cele mai frecvente diagnostice din categoria CMD 01 Boli și tulburări ale sistemului nervos, în cazul persoanelor vârstnice, în România, în anul 2019

Grafic nr. 5. Ponderea deceselor intraspitalicești, pe categorii majore de spitalizare, la pacienții vârstnici, în România, în anul 2019

Grafic nr. 6. Cele mai frecvente diagnostice ale episoadelor de spitalizare prin CMD5 Boli și tulburări ale sistemului circulator ale persoanelor vârstnice pentru care s-a înregistrat decesul pacientului, în România, în anul 2019

în ordinea descrescătoare a frecvenței episoadelor de spitalizare se clasează: Infarctul cerebral datorită trombozei arterelor cerebrale (13% din total), Alte boli cerebrovasculare, specificate (8%) și Hemiplegia spastică (6%) – grafic nr. 4. Restul afecțiunilor din această clasă se înscriu în cadrul următoarelor categorii: hemiplegii, demențe, ate-

roscleroză cerebrală, diabet zaharat tip 2 cu complicații, infarct cerebral.

- *Caracteristici sociodemografice ale pacienților vârstnici spitalizați în anul 2019 pentru Boli și tulburări ale sistemului nervos*

Aproximativ 54% dintre pacienții spitalizați în anul 2019 din cauza acestei clase de afecțiuni au fost femei, pacienții provenind ceva mai mult din mediul rural (51% din total) și având o vârstă medie de 77 ani.

- *Caracteristici legate de episoadele de spitalizare ale pacienților vârstnici spitalizați în anul 2019 pentru Boli și tulburări ale sistemului nervos*

Pentru această categorie de spitalizare s-a înregistrat o durată medie a spitalizării de 9 zile, iar majoritatea pacienților s-a externat în stare ameliorată (85%). Procentul celor externați ca agravați a fost unul mic, de 1,2%, dar ponderea episoadelor soldate cu deces a fost una ridicată, cea mai ridicată dintre primele cele mai frecvente trei clase majore de diagnostic – aprox. 11 %.

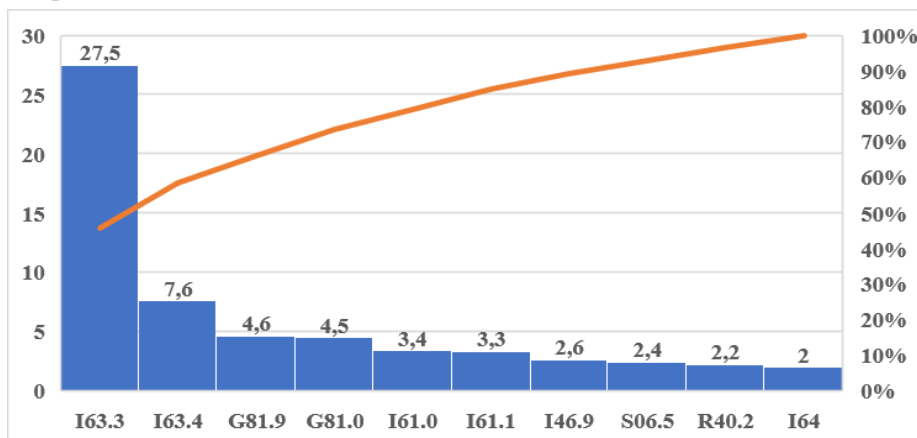
2. POVARA SPITALIZĂRILOR APRECIATĂ PRIN NUMĂRUL DECESELOR INTRASPITALICEȘTI, ROMÂNIA, ANUL 2019

Mai mult de jumătate (58%) dintre episoadele de spitalizare în cazul persoanelor peste 65 de ani care s-au soldat cu deces în spital au avut ca diagnostic principal afecțiuni din următoarele 3 categorii majore de spitalizare, în ordine descrescătoare ale frecvenței de apariție: CMD 05 Boli și tulburări ale sistemului circulator (26% din total), CMD 01 Boli și tulburări ale sistemului nervos (17,5%) și CMD 04 Boli și tulburări ale sistemului respirator (14,7%), restul contând cu procente sub 10% din totalul acestor episoade de spitalizare. Alte categorii cu procente mai mici au fost CMD 06 Boli și tulburări ale sistemului digestiv (7,5%), CMD 07 Boli și tulburări ale sistemului hepatobiliar și ale pancreasului (aprox 8%) sau CMD 18 Boli infecțioase și parazitare (5,2%). (grafic nr 5).

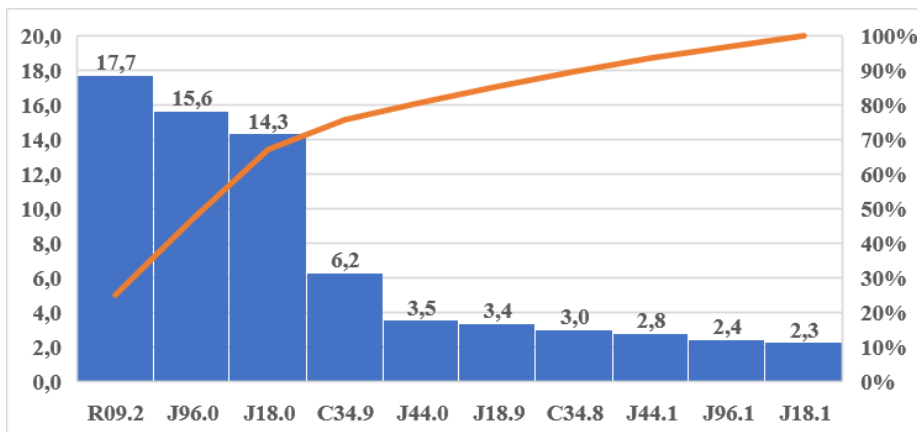
Ținând cont de frecvența de apariție s-a realizat analiza detaliată pe fiecare categorie în parte, analiza vizând primele

trei cauze de morbiditate spitalizată. Vor fi prezentate în continuare rezultatele analizei în cadrul fiecăreia dintre cele trei categorii de afecțiuni care au determinat cele mai multe decese intraspitalicești. Ca pattern comun pentru pacienții care au decedat, se poate aprecia că pacienții aveau vârsta medie de 78 ani, cei mai mulți (57%)

Grafic nr. 7. Cele mai frecvente diagnostice ale episoadelor de spitalizare prin CMD1 Boli și tulburări ale sistemului nervos pentru care s-a înregistrat decesul pacientului, în România, în anul 2019

Grafic nr. 8. Cele mai frecvente diagnostice ale episoadelor de spitalizare prin CMD4 Boli și tulburări ale sistemului respirator ale persoanelor vârstnice pentru care s-a înregistrat decesul pacientului, în România, în anul 2019

proveneau din mediul urban, procente semnificativ egale, cu ușoară preponderență a femeilor (50,1%), 97,5% aveau statut de asigurat CNAS.

2.1 Frecvența episoadelor de spitalizare a vârstnicilor soldate cu deces, prin *CMD5 Boli și tulburări ale sistemului circulator*, în România, la nivelul anului 2019

Aproape jumătate (43,5%) din totalul episoadelor de spitalizare prin *Boli și tulburări ale sistemului circulator* soldate cu deces au fost reprezentate de către episoadele de internare determinate de afecțiuni cu următoarele coduri de boală: I46.9 stop cardiac nespecificat, 13,6% I50.0 Insuficiență cardiacă congestivă, iar 5% Cardiomiopatia cu dilatație, restul înregistrând sub 5% din total. Alte afecțiuni din această categorie care au determinat deces au fost I21.0 Infarct miocardic acut transmural al peretului anterior, I46.1 Moarte cardiacă subită, astfel descrisă, I70.24 Ateroscleroza arterelor extremităților cu gangrenă, I21.1 Infarct miocardic acut transmural al peretului inferior, I21.4 Infarct miocardic acut subendocardic, I50.9 Insuficiență cardiacă, nespecificată, I27.2 Alte hipertensiuni pulmonare secundare – grafic nr. 6.

• *Caracteristici sociodemografice ale pacienților vârstnici decedați în spital, în anul 2019 prin boli și tulburări ale sistemului circulator*

Cea mai mare parte a vârstnicilor decedați în timpul internării în spital prin *Boli și tulburări ale sistemului circulator*, în anul 2019, au provenit din rândul femeilor (52%), vârsta medie a acestora fiind de 78 ani și provenind preponderent din mediul urban (57%).

• *Caracteristici legate de episoadele de spitalizare ale pacienților vârstnici spitalizați în anul 2019 pentru boli și tulburări ale sistemului circulator și soldate cu deces*

Durata medie a spitalizării celor decedați prin aceste afecțiuni a fost de 11 zile.

2.2 Frecvența episoadelor de spitalizare a vârstnicilor soldate cu deces, prin *CMD1 Boli și tulburări ale sistemului nervos*, în România, la nivelul anului 2019

Aproape o treime din totalul episoadelor de spitalizate finalizate printr-un deces, din categoria *CMD1 Boli și tulburări ale sistemului nervos*, au fost determinate de I63.3 Infarctul cerebral datorită trombozei arterelor cerebrale (27,5%), urmând I63.4 Infarctul cerebral datorită emboliei arterelor cerebrale (7,6%), G81.9 Hemiplegia, nespecificată (4,6%), G81.0 Hemiplegia flască (4,5%), restul înregistrând sub 3% (I61.0 Hemoragia intracerebrală în emisferă, subcorticală, I61.1 Hemoragia intracerebrală în emisferă, corticală, I46.9 Stop cardiac, nespecificat, S06.5 Hemoragie subdurală traumatică, R40.2 Comă, nespecificată, I64 Ictus, nespecificat ca hemoragic sau ca infarct) – grafic nr 7.

• *Caracteristici sociodemografice ale pacienților vârstnici decedați în spital, în anul 2019 prin Boli și tulburări ale sistemului nervos;*

Cea mai mare parte a vârstnicilor internați în anul 2019 datorită Bolilor și tulburărilor sistemului nervos, care au decedat în spital au provenit din rândul sexului feminin (54%), pacienții decedați având o vârstă medie de 79 ani și provenind preponderent din mediul urban (52%).

• *Caracteristici legate de episoadele de spitalizare ale pacienților vârstnici internați în anul 2019 pentru Boli și tulburări ale sistemului nervos și soldate cu deces.*

Durata medie a spitalizării pacienților decedați prin aceste afecțiuni a fost de 10 zile.

2.3 Frecvența episoadelor de spitalizare a vârstnicilor soldate cu deces, prin *CMD4 Boli și tulburări ale sistemului respirator*, în România, la nivelul anului 2019

În această categorie, primele 3, cele mai frecvente patologii pentru care a survenit decesul intraspitalicesc, în ordine descrescătoare, au fost reprezentate de: R09.2 Stop respirator (17,7%), J96.0 Insuficiență respiratorie acută (15,6%) și J18.0 Bronhopneumonie, nespecificată (14,3%). Sub o zecime au înregistrat următoarele codificări: C34.9 Tumoră malignă bronhiilor și pulmon, fără

precizare, J44.0 Boală pulmonară obstructivă cronică cu infecție acută a căilor respiratorii inferioare, J18.9 Pneumonie, nespecificată, C34.8 Tumoră malignă leziune depășind bronhiile și pulmonul, J44.1 Boală pulmonară obstructivă cronică cu exacerbare acută, nespecificată, J96.1 Insuficiență respiratorie cronică sau J18.1 Pneumonia lobară, nespecificată.

- *Caracteristici sociodemografice ale pacienților vârstnici spitalizați în anul 2019 pentru Boli și tulburări ale sistemului respirator și decedați în spital*

Cea mai mare parte a vârstnicilor internați în anul 2019 datorită Bolilor și tulburărilor sistemului respirator, care au decedat în cursul episodului de spitalizare au provenit din rândul bărbaților (57%), pacienții decedați având o vârstă medie de 77 ani, provenind preponderent din mediul urban (59%).

- *Caracteristici legate de episoadele de spitalizare ale pacienților vârstnici internați în anul 2019 pentru Boli și tulburări ale sistemului respirator și soldate cu deces*

Durata medie a spitalizării prin aceste afecțiuni a fost de 10 zile.

CONCLUZII

Studiul de față a permis identificarea celor mai frecvente cauze de spitalizare care au determinat spitalizări în rândul vârstnicilor în România, în anul 2019, dar și a celor mai frecvente cauze de deces intraspitalicesc, în această perioadă. Astfel, cele mai frecvente categorii majore de spitalizare care au necesitat internarea pacienților de peste 65 de ani au fost: bolile și tulburările sistemului circulator, bolile și tulburările ale sistemului musculo-scheletal și țesutului conjunctiv, bolile și tulburările sistemului nervos. Din rândul bolilor cardiovasculare cel mai frecvent, pacienții internați au prezentat insuficiență cardiacă congestivă, valvulopatii de tipul insuficienței mitrale sau hipertensiune arterială primară ca diagnostic principal de internare. Cu ponderi mai mici apar ca diagnostic principal și cardiomiopatia dilatativă, aritmii precum fibrilația atrială, flutter, afectarea venoasă a membrilor inferioare cu ulceratie și inflamație sau hipertensiunea pulmonară. Cele mai multe spitalizări cu acest diagnostic le-au suferit femeile, vârsta medie a pacienților fiind 77 ani, cei mai mulți proveniți din mediul rural. Durata medie de spitalizare a fost de 8 zile, cei mai mulți pacienți fiind externați ca ameliorați, în timp ce o cincime au decedat.

Din rândul pacienților internați pentru boli și tulburări ale sistemului musculo-scheletal și țesutului conjunctiv, cei mai mulți au prezentat afectări artrozice, cel mai frecvent localizate la nivelul genunchiului sau șoldului și afectări ale coloanei vertebrale de tipul spondilozelor cu radiculopatie sau afectare sciatică, dar și afectarea discurilor intervertebrale. Acest tip de afecțiune a determinat internarea unui număr mare de femei, vârsta medie a pacienților internați fiind mai redusă, de 70 de ani, distribuția pe medii de rezidență fiind asemănătoare, iar durata medie de internare de 11 zile. Cazurile care au prezentat agravare sau chiar deces au fost extrem de puține.

Și afecțiunile încadrate în categoria *Boli și tulburări ale sistemului nervos* au determinat un număr mare de internări, cel mai frecvent pentru infarct cerebral trombotic sau hemiplegii, dar și pentru demențe, ateroscleroză cere-

brală sau complicații cerebrale ale diabetului zaharat tip 2. Vârsta medie a acestor pacienți a fost de 77 ani, au predominat femeile și pacienții din mediul rural. Durata medie a spitalizării a fost de 9 zile, cele mai multe cazuri au fost externate ca ameliorat, dar numărul de decese a fost cel mai mare dintre cele trei categorii majore de diagnostic care au determinat cele mai multe episoade de spitalizare.

Din punct de vedere al afecțiunilor care au produs cele mai multe decese intraspitalicesci menționăm: bolile și tulburările sistemului circulator, reprezentând un sfert din total, bolile și tulburările sistemului nervos, aproape o cincime și bolile și tulburările sistemului respirator, mai mult de o zecime din total. Vârsta medie a pacienților decedați în spital a fost de 78 ani, cei mai mulți au provenit din mediul urban, observându-se o ușoară preponderență a femeilor.

Din rândul bolilor cardiovasculare, cele mai frecvente decese au fost înregistrate la pacienții cu diagnostic principal: stopul cardiac nespecificat, insuficiența cardiacă congestivă, cardiomiopatia cu dilatație, dar și infarct miocardic acut, moartea cardiacă subită, sau insuficiența cardiacă. Pacienții decedați cu astfel de diagnostice au avut o vârstă medie de 78 ani, au predominat femeile, au provenit mai mult din mediul urban și au fost internați în medie 11 zile.

În categoria *Boli și tulburări ale sistemului nervos* cele mai multe decese s-au produs prin infarct cerebral datorită trombozei sau emboliei arterelor cerebrale, la pacienți cu hemiplegii, hemoragii intracerebrale sau subdurale traumatiche, comă, nespecificată sau ictus, nespecificat ca hemoragic sau ca infarct. Vârsta medie a acestora a fost de 79 ani, au predominat femeile, pacienții din mediul urban, iar durata medie a internării a fost de 10 zile.

Și *Bolile și tulburările sistemului respirator* au determinat un număr important de decese în rândul vârstnicilor internați, cel mai adesea moartea s-a produs ca urmare a unui stop respirator, insuficienței respiratorii acute sau cronice, unei bronhopneumonii, unei tumori maligne bronhii și pulmon, bolii pulmonare cronice obstructive cu infecție acută a căilor respiratorii inferioare. Astfel, din această categorie, au decedat mai mulți bărbați, vârsta medie a pacienților fiind de 77 ani, provenind în special din mediul urban, iar durata medie a spitalizării a fost de 10 zile.

Analiza aprofundată a activității spitalicești trebuie să furnizeze o imagine de ansamblu, dar în același timp și o imagine comparativă a cauzelor de spitalizare și de deces intraspitalicesc pe categoriile mari de vârstă (copii, adulți, vârstnici). Deciziile privind alocarea resurselor și utilizarea acestora la nivelul sectorului spitalicesc trebuie să fie sprijinite de evidențe valide, actualizate, și cu luarea în considerație a particularităților în utilizarea serviciilor spitalicești de către categoriile majore de vârstă.

Bibliografie

1. *World population Ageing 2017-highlights*, United Nations, 2017
https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/ageing/WPA2017_Highlights.pdf
2. *Tendințe sociale*, Institutul Național de statistică, 2019
https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/tendinte_sociale.pdf
3. *Ageing Europe - statistics on health and disability*, Eurostat, statistics explained
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Ageing_Europe_statistics_on_health_and_disability#Use_of_doctors.2C_medical_services_and_health_services_among_older_people